

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

**НАУКОВІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ
УДОСКОНАЛЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО
ОБЛІКУ, ЕКОНОМІЧНОГО КОНТРОЛЮ ТА
СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ**

КОЛЕКТИВНА МОНОГРАФІЯ

(ЗА РЕДАКЦІЄЮ В. Я. ПЛАКСІЄНКА)

ПОЛТАВА 2018

УДК 657: 33.025.12: 336.221
НЗ4

Рекомендовано до друку Вченою радою Полтавської державної аграрної академії (протокол № 15 від 03 квітня 2018 р.)

Рецензенти:

Вакульчик О. М., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку, аудиту, аналізу і оподаткування Університету митної справи та фінансів

Зінченко О. А., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів суб'єктів господарювання та інноваційного розвитку ДВНЗ «Криворізький національний університет»

Шмиголь Н. М., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування Запорізького національного університету

НЗ4 Наукові та прикладні аспекти удосконалення бухгалтерського обліку, економічного контролю та системи оподаткування : [колективна монографія] / за заг. ред. В.Я. Плаксієнка. – Полтава: , 2018. – 362 с.

ISBN

У колективній монографії розкрито теоретичні та прикладні основи організації бухгалтерського обліку в сучасних умовах господарювання; досліджено сучасний стан та напрями удосконалення бухгалтерського обліку в галузях економіки з урахуванням зарубіжного досвіду; проаналізовано проблеми розвитку контролю та системи оподаткування. Видання передбачене для науковців і практиків у сфері бухгалтерського обліку, керівників і спеціалістів управлінських структур, здобувачів закладів вищої освіти.

©Колектив авторів, 2018

©Полтавська державна
аграрна академія

2.2. Аудит фінансових результатів: цільова спрямованість та особливості алгоритмізації (І. М. Назаренко, д.е.н., доцент, Сумський національний аграрний університет).....	173
2.3. Аналітична складова економічного контролю фінансових результатів суб'єктів малого підприємництва (С. В. Тютюнник, к.е.н., доцент, доцент кафедри організації обліку та аудиту, Полтавська державна аграрна академія).....	184
2.4. Удосконалення управління грошовими потоками підприємства в системі економічного контролю (Ю. М. Тютюнник, к.е.н., доцент, доцент кафедри економічної теорії та економічних досліджень, Полтавська державна аграрна академія).....	195
2.5. Оцінка ризиків підприємницької діяльності (О. В. Єгорова, к.е.н., доцент, доцент кафедри економічної теорії та економічних досліджень, М. С. Тютюнник, здобувач вищої освіти, Полтавська державна аграрна академія).....	206
2.6. Організація внутрішнього контролю у банку (О. Є. Нездойминога, к.е.н., доцент, доцент кафедри організації обліку та аудиту, О. Г. Красота, к.е.н., доцент, доцент кафедри організації обліку та аудиту, Полтавська державна аграрна академія).....	216
2.7. Фінансові санкції в системі контролю (Т. В. Мокієнко, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, Полтавська державна аграрна академія).....	234
2.8. Контролінг стратегії розвитку економічного потенціалу підприємства (А. І. Орехова, к.е.н., Сумський національний аграрний університет).....	243
2.9. Контроль розрахункових операцій із соціального страхування та економічна безпека бюджетних установ і підприємств (К. А. Пилипенко, к.е.н., доцент, доцент кафедри організації обліку та аудиту, Полтавська державна аграрна академія).....	253

2. Бурденко І. М. Управління грошовими потоками як основа забезпечення фінансової рівноваги суб'єктів господарювання / І. М. Бурденко // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Випуск 16. – С. 661-665.

3. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз сільськогосподарських підприємств : [навчальний посібник] / Л. А. Лахтіонова. – К. : КНЕУ, 2004. – 365 с.

4. Майборода О. Є. Напрями управління грошовими потоками підприємства / Майборода О. Є., Майборода О. В., Реплюк О. В. // Економіка і суспільство. – 2017. – Випуск 10. – С. 305-309.

5. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства / Затверджено наказом Міністерства економіки України № 14 від 19 січ. 2006 р. (у редакції наказу Міністерства економіки України № 1361 від 26 жовт. 2010 р.) [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua>.

6. Мних М. В. Планування діяльності підприємства в сучасних економічних умовах / М. В. Мних. – К. : Знання, 2006. – 92 с.

7. Семенов Г. А. Фінансове планування і управління на підприємствах : навч. посіб. / Семенов Г. А., Бугай В. З., Семенов А. Г., Бугай А. В. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 432 с.

8. Тешева Л. В. Поняття грошового потоку підприємства / Тешева Л. В., Щербань О. Д., Вакуленко О. О. // Економіка і суспільство. – 2017. – Випуск 10. – С. 670-675.

9. Чижишин О. І. Управлінські аспекти раціоналізації використання грошових ресурсів підприємства / О. І. Чижишин // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Випуск 17. – С. 486-490.

2.5. Оцінка ризиків підприємницької діяльності

Будь-якій підприємницькій діяльності властивий ризик, успішність забезпечується не уникненням ризиків, а їх виявленням, оцінкою ймовірності настання певної події та її

наслідків, прийняттям рішення з мінімізації ризиків. Отже, досягнення високого рівня конкурентоспроможності неможливе без управління підприємницьким ризиком.

Об'єктом дослідження є підприємницькі ризики та особливості їх впливу на результати господарської діяльності.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних і практичних аспектів виявлення та оцінки підприємницьких ризиків підприємств.

Теоретичні, методологічні та практичні аспекти управління ризиками знайшли відображення в працях багатьох закордонних учених, таких як Й. Тетенс [13], Д. М. Кейнс [10], Ф. Найт [11], Г. Марковіц [12], А. Маршал, Дж. Мілль, Н. У. Сеніор, А. Пігу тощо. Серед сучасних вітчизняних науковців питання оцінки ризиків досліджують Н. А. Герасимчук [2], Т. А. Говорушко [3], Л. І. Донець [4], О. П. Логвінова [7] та інші. Але теоретичні та прикладні аспекти впливу ризиків на господарську діяльність підприємств в Україні досліджені недостатньо, тому існує необхідність у детальному вивченні особливостей вітчизняного господарства на прояв ризиків в ньому. Крім того, потребують подальшого удосконалення методи оцінки підприємницьких ризиків у напрямку визначення їх галузевих та вітчизняних особливостей.

Мета дослідження – розкриття сутності та особливостей ризиків в Україні.

Основні завдання дослідження:

- дослідити сутність економічного поняття «ризик»;
- уточнити та конкретизувати існуючу класифікацію основних видів підприємницьких ризиків у сільському господарстві;
- розглянути існуючі методичні прийоми оцінювання ризиків.

Методика дослідження включає абстрактно-логічний та порівняльного аналізу; статистичний, історичний та логічний; монографічний; аналізу та синтезу, діалектичний.

Одним із невід'ємних елементів підприємницької діяльності є ризик (з лат. «rescum» та грец. «ridsikon» – скеля або небезпека зіткнення з нею). В економічній літературі використовують терміни «підприємницький ризик»,

«господарський ризик», «економічний ризик» або просто «ризик» в економічному контексті. При цьому ризик у підприємстві, як і в інших ситуаціях, пов'язаний з усвідомленням небезпеки, загрози, ненадійності, негативними проявами випадковості та невизначеності.

Достеменно невідомо коли термін «ризик» почав вживатися як економічна категорія, але, скоріш за все, це відбулось із появою товарно-грошових відносин.

Перша спроба наукового визначення ризику була зроблена у XVIII ст. німецьким математиком Йоганом Тетенсом. Його праця «Вступ до розрахунку життєвої ренти і права на її отримання» (1786 р.) [13] започаткувала науку про ризик в економіці, яка знайшла практичне застосування, зокрема, у страхуванні життя.

Традиційні погляди на ризик в економіці викладені у позиції двох наукових шкіл – класичної (вона розглядає ризик як математичне очікування збитку внаслідок прийняття конкретного рішення) та неокласичної (визначає, що гарантований прибуток має більшу корисність, ніж очікуваний прибуток такого ж розміру, але пов'язаний із можливими коливаннями) [4, 6, 7].

У 1990 році американський вчений Г.Марковіч був вшанований Нобелівською премією за революційну роботу «Вибір портфеля» [12], в якій він запропонував новий підхід до дослідження ефектів ризику розподілу інвестицій, кореляції та диверсифікації очікуваних інвестиційних доходів.

Наразі теоретичні положення економічного ризику продовжують вивчатися та удосконалюватися. В сучасній економічній літературі можна зустріти різні підходи до визначення ризику та його класифікації. Задля практичного застосування методів управління необхідне чітке трактування поняття підприємницького ризику, розробка класифікації ризиків та визначення засад їх впливу на діяльність.

Незважаючи на широке висвітлення поняття підприємницького ризику в літературі, визначення даного терміну відсутнє у чинному законодавстві України (Конституція, Податковий кодекс, Господарський кодекс, Цивільний кодекс, Кримінальний кодекс).

Для кращого розуміння сутності ризиків проаналізуємо підходи до їх визначення у табл. 1.

Таблиця 1

Узагальнення поглядів на зміст поняття «ризик»
у сучасній науковій літературі [авторська розробка]

Прихильники підходу	Визначення поняття
Найт Ф. [11]	Ризик – вимірна можливість втрати частини ресурсів, недоотримання доходу або появи додаткових витрат у результаті здійснення підприємницької діяльності внаслідок невизначеності.
Вишневська О. А. [1]	Ризик – це комплекс чинників, дій або процесів, які можуть викликати матеріальні та інші втрати, збитки.
Говорушко Т. А. [3]	Ризик – економічна категорія в діяльності суб'єктів господарювання, пов'язана з подоланням невизначеності, конфліктності в ситуаціях оцінювання, управління, неминучого вибору.
Євдокименко В. М. [5]	Ризик – ймовірність (загроза) втрати господарюючим суб'єктом частини своїх ресурсів, недоотримання доходів або появи додаткових витрат у результаті здійснення виробничо-фінансової діяльності як на етапі планування, так і в процесі реалізації.
Чуприна І. В. [9]	Ризик – діяльність суб'єктів підприємницької діяльності, що пов'язана з подоланням невизначеності в ситуації неминучого вибору, в процесі якої є можливість оцінити вірогідність досягнення бажаного результату, невдачі, відхилення від мети, що містяться у вірогідних альтернативах

На нашу думку, підприємницький ризик – це ймовірність настання несприятливих подій в процесі виробничої, збутової чи фінансової діяльності, у результаті яких суб'єкти господарювання можуть зазнати збитків, матеріальних, трудових та інших видів незапланованих витрат.

Також не існує єдиної думки щодо класифікації підприємницьких ризиків. Вперше така класифікація була представлена в працях Дж. М. Кейнса, який виділяв в економічній сфері три основні види ризиків [10]:

1. Ризик підприємця або позичальника – виникає у

випадку, коли в обіг залучаються власні гроші і підприємець сумнівається, чи вдасться йому дійсно отримати ту вигоду, на яку він розраховує.

2. Ризик кредитора – зустрічається в кредитних операціях і пов'язаний із сумнівом в обґрунтованості наданої довіри у разі навмисного банкрутства або спроб боржника ухилитися від виконання власних зобов'язань. Сумніви також може викликати достатність забезпечення позички в разі мимовільного банкрутства позичальника, коли розрахунки на отримання передбачуваного доходу не виправдовуються.

3. Ризик інфляції – пов'язаний з можливим зменшенням цінності грошової одиниці. Інфляція негативно позначається на інвестуванні коштів і ставить боржників у привілейоване становище порівняно з кредиторами.

В подальшому класифікація підприємницьких ризиків доповнювалась різними ознаками: за сферою виникнення ризику на зовнішні та внутрішні; за ступенем впливу на господарську діяльність на припустимі, критичні, катастрофічні; за можливістю усунення на диверсифіковані та недиверсифіковані тощо.

Серед усієї різноманітності класифікацій найбільш важливою, на нашу думку, є розподіл ризиків за джерелами виникнення. За результатами дослідження існуючих класифікацій підприємницьких ризиків за даною ознакою ми пропонуємо поділяти на макроекономічні та політичні, внутрішньоекономічні, природні та кримінальні. Відмітимо, що деякі види ризиків (кримінальні, ресурсні, комерційні тощо) можуть бути викликані як зовнішніми, так і внутрішніми чинниками. Наприклад, кримінальні ризики пов'язані із злочинами, які можуть бути скоєні як працівниками підприємства, так і сторонніми особами.

Сутність окремих видів ризиків деталізована у табл. 2.

Уникнути втрат у разі настання несприятливих подій чи максимально знизити ймовірність їх настання можна за рахунок відповідальності винних осіб, створення резервних фондів, забезпечення належної системи управління тощо, але головним фінансово-економічним інструментом захисту інтересів підприємств є страхування.

Таблиця 2

Сутність окремих видів підприємницьких ризиків
[узагальнено авторами за джерелами 2, 4, 7]

Вид ризиків	Сутність ризику
А	1
Валютні	передбачають небезпеку грошових втрат, пов'язаних зі зміною курсу однієї валюти стосовно іншої при проведенні зовнішньоекономічних та валютних операцій, заборорою або обмеженням конвертації національної валюти у іноземну валюту тощо.
Податкові	виникають в зв'язку із змінами у податковій політиці країни, що можуть погіршити результати господарської діяльності (зміна податкової системи, збільшення ставки податку, скасування пільг, переведення до іншої групи платників податку тощо).
Інфляційні	є наслідком знецінення реальних доходів в результаті зниження купівельної спроможності національної грошової одиниці, зростання витрат під впливом інфляційного зростання цін на сировину та матеріали.
Політичні	виникають у зв'язку із загостренням геополітичної та внутрішньополітичної ситуації. Факторами нестабільності можуть виступати війна, революція, націоналізації, конфіскації підприємств, введення ембарго, відмова нового уряду виконувати зобов'язання, що взяти попередниками, тощо.
Природні	пов'язані із проявом стихійних сил природи: повені, посухи, землетруси, бурі, пожежі і т. п.
Кримінальні	пов'язані із крадіжками майна, приховуванням доходів, іншими злочинами проти власності, а також корупційними злочинами, що перешкоджають правомірній підприємницькій діяльності.
Виробничо-технологічні	збитки внаслідок можливих збоїв або зупинок виробничих процесів, порушень технології, впровадження нової технології, використання сировини низької якості або незадовільної роботи персоналу тощо.
Ресурсні (майнові)	призводять до втрати майна (устаткування, сировини, готової продукції тощо) внаслідок аварійних ситуацій, транспортування, недбалості, перенапруги технічної і технологічної системи, природних причин тощо.

Продовж. табл. 2

А	1
Комерційні	невизначеність фінансових результатів, небезпека втрат в процесі реалізації товарів, робіт і послуг внаслідок падіння попиту на товар, що реалізується підприємством, витиснення його конкурентами, введення обмежень на продаж тощо.
Фінансово-кредитні	виникають якщо отримані кредити не можуть бути своєчасно повернені, необхідністю за будь-яких умов заощадити певну частину доходу, щоб сплатити борг.
	Формою їх прояву є ризик неплатежу або несвоєчасного розрахунку за товарний (комерційний) чи споживчий кредит покупцям, а також перевищення розрахункового бюджету по інкасації боргу.
Інвестиційні	пов'язані із ризиком вкладення капіталу в активи та інноваційні розробки, які визнаються неперспективними чи не забезпечують належного позитивного економічного ефекту.
Портфельні	зумовлені можливими коливаннями ринкових відсоткових ставок за цінними паперами, якими володіє підприємство.

Групи ризиків, що розглянуті в табл. 2, охоплюють страхові та нестрахові ризики (ризик форс-мажорних подій). До нестрахових відносять ризики, за якими страховики, як правило, не беруть відповідальність, оскільки неможливо визначити їх ймовірність та величину пов'язаних із ними збитків. Прикладом нестрахових ризиків є політичні.

Розглянуті види підприємницьких ризиків є загальними для усіх видів економічної діяльності, але в сільському господарстві вони мають певну галузеву специфіку. Аграрне виробництво найбільшою мірою піддається впливу природно-кліматичних ризиків, які не можливо передбачити та контролювати, проте й інші види ризиків (податкові, законодавчі, ресурсні, кредитні, конкурентні) суттєво впливають на результати підприємницької діяльності в сільському господарстві.

Оскільки ризик, як економічна категорія, відображає ймовірність непевної (випадкової) події, яка може відбутися або ні, прийняттю будь-якого господарського рішення має

передувати ретельний аналіз ризику.

Робота з виявлення потенційних чинників ризику в діяльності підприємства та оцінки їх значущості з метою розробки методів зниження ризику або зменшення пов'язаних з ним несприятливих наслідків називається аналізом ризику [7].

Процес аналізу ризику включає наступні етапи:

1. Якісний аналіз – виявлення, опис, класифікація ризиків, аналіз вихідних припущень

2. Кількісний аналіз – формалізація, моделювання, розрахунок та оцінювання можливих ризиків.

3. Вибір методів впливу на ризик (зниження, збереження чи передача) із альтернативних варіантів.

4. Прийняття рішення щодо захисту від наслідків ризикових подій.

5. Контроль результатів, переоцінка і коректування ризиків, прийняття оперативних рішень.

Отже, першим етапом, від якого значною мірою залежність успіх управління ризиками, є їх аналіз.

Виділяють якісний та кількісний аналіз ризику.

Якісний аналіз ризику виявляє джерела і причини ризиків, етапи і види діяльності, при яких виникає ризик:

1) визначення потенційних зон ризиків;

2) виявлення складу ризиків, які супроводжують дану діяльність;

3) прогнозування можливих практичних вигод і негативних наслідків прояву виявлених ризиків [6].

Якісна оцінка передбачає встановлення орієнтиру в нечисловому, термінологічному вираженні, наприклад, «мінімальний ризик», «помірний ризик», «граничний ризик», «неприпустимий ризик». Підставою для віднесення до тієї чи іншої групи є система параметрів, встановлена для кожного портфеля ризику. Якісна оцінка дається кожній операції, що входить до складу портфеля ризиків, та по портфелю в цілому [8].

Під час якісного аналізу ризиків використовують неформалізовані методи, такі як метод експертних оцінок, метод мозкового штурму, методи асоціацій та аналогій, метод Дельфи та інші евристичні методи.

Результати якісного аналізу є базою для кількісного аналізу ризику. На етапі кількісного аналізу обчислюють значення величин окремих ризиків і ризиків підприємства (діяльності) в цілому. При цьому виявляють різні негативні наслідки можливих ризиків, оцінюють їх кількісно, розробляють систему заходів протидії ризику з розрахунком їх економічного ефекту.

Найбільш розповсюдженими методами кількісного аналізу ризику є статистичний, аналіз доцільності витрат, метод експертних оцінок та використання аналогів.

Статистичний метод ґрунтується на вивченні статистичних даних про події, що мали місце на даному чи аналогічному підприємстві у минулому, з метою визначення імовірності окремої несприятливої події у майбутньому [7]. Під час аналізу розраховують показники варіації (дисперсію, середньоквадратичне відхилення, коефіцієнт варіації, семіваріацію, семіквадратичне відхилення) та відносні показники (ймовірність, коефіцієнт ризику тощо). Метод аналізу доцільності витрат спрямований на мінімізацію розміру капіталу, що піддається ризику. Для оцінки ступеня ризику використання фінансових ресурсів підприємства використовують показники фінансової стійкості.

Методи експертних оцінок передбачають опитування компетентних осіб, висококваліфікованих спеціалістів з досліджуваної проблеми, які мають глибокі знання про об'єкт дослідження. Експерти оцінюють ризик за допомогою логічних і статистичних методів з використанням інтуїції, знань та професійного досвіду опитуваних [4].

Сутність методу аналогій полягає в аналізі усіх наявних даних про об'єкти, що мають високий ступінь подібності з оцінюваним. Метод використовує базу даних аналогічних об'єктів для виявлення загальних залежностей і перенесення їх на досліджуваний об'єкт з метою розрахунку ймовірностей виникнення втрат [7].

Звичайно, отримані різними методами результати будуть відрізнятися, але аналіз розходжень між ними дозволить виявити фактори, які враховуються в одних методах і не враховуються в інших, що впливає на точність оцінки і достовірність отриманих результатів. Оскільки кожна з

наведених методик має свої недоліки, вдосконалення існуючих методичних підходів до оцінки підприємницьких ризиків, особливо з урахуванням їх галузевої специфіки, залишається актуальним.

Література до розділу 2.5.

1. Вишневська О. А. Причини виникнення та особливості управління підприємницьким ризиком в агробізнесі [Електронний ресурс] / О. А. Вишневська, Н. І. Войцешина // Вісник ХДУ. Сер. : Економічні науки. – 2017. – Вип. 23. Частина І. – С. 142-145. – Режим доступу: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_23/1/34.pdf.

2. Герасимчук Н. А. Економічні і фінансові ризики: навч. посіб. / Н. А. Герасимчук, Т. В. Мірзоева, О. А. Томашевська. – К. : ЦП Компрінт, 2015. – 288 с.

3. Говорушко Т. А. Страхування: навч. посіб. [Електронний ресурс] / Т. А. Говорушко, К. М. Стецюк. – Львів: «Магнолія 2006», 2014. – 328 с. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1511091364346/strahova_sprava/strahovi_riziki_otsinyuvannya#758.

4. Донець Л. І. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків: навч. посіб. [Електронний ресурс] / Л. І. Донець, О. В. Шепеленко, С. М. Баранцева, О. В. Сергєєва, О. Ф. Веремейчик. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 472 с. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/17061002/ekonomika/klasifikatsiya_rizikiv.

5. Євдокименко В. М. Ризики підприємницької діяльності: розробка механізму управління [Електронний ресурс] / В. М. Євдокименко, Б. В. Дергалюк // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. – 2014. – Вип. 5(2). – С. 74-77. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2014_5%282%29_20.

6. Зоріна О.А. Методи аналізу фінансових ризиків [Електронний ресурс] / О.А. Зоріна // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку контролю і аналізу. – 2011. – № 2 (20). – С. 221-229. – Режим доступу: <http://eztuir.ztu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4746/1/21.pdf>.

7. Логвінова О. П. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків: навч. посіб. [Електронний ресурс] / О. П.

Логвінова, І. М. Семененко. – Х. : Вид-во «Лідер», 2015. – 370 с.
– Режим доступу: http://pidruchniki.com/86392/ekonomika/yakisne_otsinyuvannya_pidpriyemnitskih_rizikiv#710.

8. Піменов Н. А. Управління фінансовими ризиками в системі економічної безпеки: підручник і практикум [Електронний ресурс] / Н. А. Піменов. – М. : Вид-во «Юрайт», 2014. – 413. – Режим доступу: http://stud.com.ua/66775/ekonomika/diagnostika_rizikiv_identifikatsiya_otsinka.

9. Чуприна І. В. Поняття та класифікація ризиків в підприємницькій діяльності [Електронний ресурс] / І. В. Чуприна // Збір. наук. праць ВНАУ. Серія «Економічні науки». – 2012. – № 3(70). – С. 187-194. – Режим доступу: <http://econjournal.vsau.org/files/pdfa/812.pdf>.

10. Keynes John Maynard. The General Theory of Employment, Interest and Money. London: Macmillan (19366 reprinted 2007). – 472 p.

11. Knight Frank H. 1921. Risk, Uncertainty, and Profit. Hart, Schaffner, and Marx Prize Essays, no. 31. Boston and New York: Houghton Mifflin. / Library of Economics and Liberty. [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.econlib.org/library/Knight/knRUP.html>.

12. Markowitz Harry M. Portfolio Selection // Journal of Finance. 1952. 7. № 1 pp. 71-91.

13. Tetens Johannes Nikolaus. Einleitung zur Berechnung der Leibrenten und Anwartschaften, Leipzig, 1785-1786.

2.6. Організація внутрішнього контролю у банку

Банківська система є визначальною складовою ринкового та державного регулювання економіки, забезпечуючи стабільність функціонування та ліквідність у системі ринкових відносин здійснюючи ефективний розподіл та перерозподіл вільних фінансових ресурсів в різні сфери національного господарства. Разом з тим функціонування банківської система також забезпечую стабільність національної грошової одиниці та регулює обсяги грошової маси в країні.

Сьогодні банківська система в Україні знаходиться в стані реформування, що проводиться шляхом реструктуризація